

[Thor kil Kristensen.]

betænkning. Derfor er der også noget andet, som er endnu vigtigere end monopollovens udformning, nemlig det almindelige økonomiske klima, hvori en sådan lovgivning skal virke.

Må jeg sige et par ord om dette klima. Det er ganske klart, at det har overordentlig stor betydning, om de almindelige økonomiske forhold i samfundet er af en sådan art, at de beforder den mest mulige effektive konkurrence. Dér vil jeg først nævne udenrigshandelens størst mulige frihed. Der er næppe tvivl om, at prisaftaler spiller en relativt større rolle i de brancher, hvor udenrigshandelen er belagt med restriktioner, end i andre brancher. Såvidt jeg husker, står der noget om det i kommissionens betænkning; jeg kan ikke huske det bestemt, men det er i hvert fald noget, som man på forhånd må antage. Der kan næppe være tvivl om, at et af de bedste midler til at effektivisere konkurrencen her i landet ville være en yderligere liberalisering. Det er mit indtryk, at der praktisk talt i denne sal er enstemmig tilslutning til ønskeligheden heraf. Vi kan ikke i dag, som forholdene ligger, liberalisere til 100 pct., men jeg benytter lejligheden til at understrege, hvor vigtigt det er, også udfra denne lovs motiver, at fortsætte en økonomisk politik ad de linier, som vi har holdt, hvis jeg må have lov at sige det, under den foregående regering, da et af vore formål var at tilstræbe almindelig økonomisk balance i samfundet ved at fremme liberaliseringen mest muligt.

Det andet punkt, jeg vil fremføre vedrørende det almindelige økonomiske klima, angår spørgsmålet om konjunkturerne. Der er — det viser også redegørelser fra andre landes monopollovgivning — stor forskel på, om man befinder sig i op- eller nedgående konjunkturer. Under nedadgående konjunkturer er der ikke den samme interesse i at trykke eventuelle forholdsvis høje priser ned gennem priskontrol. Man kan f. eks. læse i betænkningen, at i året 1933 blev den amerikanske trustlovgivning midlertidigt sat ud af kraft, fordi man gerne ville bremse prisleddet. Den blev så senere sat i kraft igen i 1935, men det viste sig altså her, at under en nedadgående konjunktur slækker man på monopollovgivningen, ja,

man har endogså eksempler på, at man fra offentlig side har søgt at gennemføre en tvangskartellering i visse situationer. Jeg siger dette, fordi der er visse muligheder, jeg ved ikke hvor store, for, at vi nu står overfor en vis konjunkturedgang igen, og det må naturligvis gøre, at vi må tænke os om to gange, før vi indfører skærpede foranstaltninger på disse områder. Jeg beder om, at det kommende udvalg vil have dette forhold i erindring: således er det økonomiske klima den dag, da vi tager lovforslaget op.

Endelig vil jeg om det økonomiske klima sige endnu en ting, og den vedrører forholdet til det store marked, som man hidtil er gået udenom i al vor prisaftalelovgivning, nemlig arbejdsmarkedet. Der er få markeder, hvor prisdannelsen har så stor indflydelse på den almindelige prisudvikling i landet som her, men det har man holdt sig borte fra af grunde, som jeg meget vel forstår. Det er et meget delikat emne. Hverken de bestående prisaftalelove af henholdsvis 1937 og 1952 eller det foreliggende lovforslag går ind på dette, og heller ikke kommissionen har taget dette spørgsmål op til nærmere undersøgelse. Jeg vil alligevel gerne sige følgende.

Ikke blot har arbejdslønnen naturligvis afgørende indflydelse på priserne, men jeg er tilbøjelig til at tro, at der er en vis gensidig vekselvirkning mellem aftaler på lønområdet og aftaler på prisområdet. Jeg skulle tro, at i en branche, hvor der er prisaftaler, der holder priserne oppe, er det lettere at få en lønaftale med gunstige lønninger igennem, og i virkeligheden turde vel en del af monopolfortjenesterne ad denne vej have fundet over til arbejdere og funktionærer, som har fået en stærkere stilling ved, at de virksomheder, de forhandler med, selv har monopol. Omvendt er det vel også tænkeligt, at lønaftaler, der fastlægger måske relativt høje lønninger, kan fremme tendensen til prisaftaler, for at de høje omkostninger kan opvejes af forholdsvis høje priser, hvilket så på den anden side kan betyde, at man bliver nødt til i højere grad at holde sig til hjemmemarkedet, end det måske var ønskeligt.

Jeg beklager, at den højtærede handelsminister i sin tale ved prisaftalelovens forlængelse forsømt at nævne ordet arbejds-